І чужому научайтесь,
й свого не цурайтесь...
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація: "Svoboda", 81-83 Grand St. Jersey City, N.J. 07303
434-0237
434-0807
УНСоюз: 435-8740
Тел. з Ню Йорку: BArcly 7-4125
УНСоюзу: BArcly 7-5337

РІК LXXII. Ч. 82. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ВІВТОРОК, 4-го ТРАВНЯ 1965 10 ЦЕНТІВ — 10 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, TUESDAY, MAY 4, 1965 No. 82. VOL. LXXII.

ОСТАННІ ВІСТІ

Понеділок, 3 травня 1965 р.

В АМЕРИЦІ

ПРЕЗИДЕНТ ДЖАНСОН ЗБІЛЬШУЄ АМЕРИКАНСЬКІ ВІЙСЬКА В ДОМІНІКАНСЬКІЙ РЕСПУБЛІЦІ ДО 14,000, висилаючи туди в найближчому часі більше як 6,500 додаткових військ, щоб охороняти там життя американських громадян та інших чужинців, і щоб не допустити до того, щоб в Західній Півкулі постала ще одна комуністична держава. Президент заявив в телевізії і в радіо в неділю, що „американський нарід не може, і не дозволить, щоб виникла ще одна країна з комуністичною владою". Вже в неділю відлетіли до Домініканської Республіки 2.000 американських парашутистів, а в найближчому часі відлетять туди 4,500 вояків. Повстанці, які бажали повороту колишнього президента Хуана Боша, є вповні під впливом комуністичних провідників, вишколених на Кубі, і тому без американської допомоги протикомуністичним силам на острові, — комуністи могли б захопити владу.

КОМУНІКАЦІЙНИЙ САТЕЛІТ „РАННІЙ ПТАХ" 2-го ТРАВНЯ ПЕРЕДАВАВ ТЕЛЕВІЗІЙНУ ПРОГРАМУ до американських і європейських держав, якої слухали і яку бачили коло 300,000,000 осіб на обидвох континентах. Це була історична хвилина, коли одночасно можна було передавати „живу" програму із сателіта з повітря до двох континентів. „Ранній птах" приймає і зараз передає авдиції з 19-ох наземних стацій в ЗДА, Канаді, Мехіко, Великій Британії, Західній Німеччині, Франції Швайцарії, Швеції та Італії. Авдиції були різнородні, від операції серця в Гюзтоні, Тексас, до різних вокальних програм та звичайних новинок.

АМЕРИКАНСЬКИЙ ДЖЕТОВИЙ ЛІТАК УФ-12А ВСТАНОВИВ НОВИЙ РЕКОРД ШВИДКОСТИ, перелетівши зі швидкістю 2,000 миль на годину. Досі найбільшу швидкість встановив був совєтський джетовий літак Е-166 7-го липня 1962 р., летівши із швидкістю 1665.89 миль на годину. Новий американський рекорд встановили полковник Роберт Л. Стіфенс і підполковник Деніел Андре на летунській базі Едвардс в Каліфорнії. Президент Джансон хвалив американських летунів, які йдуть одночасно з американською технологією й наукою. Літак УФ-12А випродукувала Летунська Корпорація Локгід. Проєктував цей літак Келлі Джансон.

ВИБУХ 20 ПТАБ ДИНАМІТУ В АМЕРИКАНСЬКОМУ КОНСУЛЯТІ В МОНТРЕАЛІ В КАНАДІ СПРИЧИНИВ ВИБИТТЯ ШИБ В 75 ВІКНАХ та пошкодив коридор між двома будинками консуляту. 6 дверей вийшли з завіс. Поліція не знає, хто був злочинцем. В березні „пацифісти" пікетували будинок американського консуляту. Недавно були демонстрації проти американської політики в В'єтнамі, і були арештовання у зв'язку з ними, але пізніше демонстрантів звільнено. Головний консул ЗДА Ричард Говкінс хвалив монтреальську поліцію за її поведінку. Провінційна й федеральна поліція ведуть слідство.

ВИБОРЧА КОМІСІЯ СТВЕРДИЛА, ЩО І. В. ЕЙБЕЛ ДІСТАВ БІЛЬШІСТЬ ГОЛОСІВ і має бути президентом Спільки Об'єднаних Сталеварів Америки. Ейбелеві нараховано 308,910 голосів, а дотеперішньому президентові Дейвідові МекДоналдові — 298,768. Виконна Рада спілки, в якій Ейбел має більшість, має переконтролювати цей вислід виборів і як вона його затвердить, то 1-го червня мав би стати президентом Об'єднаних Сталеварів І. В. Ейбел. МекДоналд зможе тоді звернутися з рекурсом до Департаменту Праці згідно з законом Лендрума-Гріффіна про справедливі вибори у юнійних організаціях.

У СВІТІ

ПАПА ПАВЛО VI ПРОГОЛОСИВ НОВУ ЕНЦИКЛІКУ, присвячену головно травневому святкуванню Пречистої Діви Марії. Тому ця Енцикліка проголошена під датою 1 травня і зоветься від перших двох слів — Мензе Майо" — в місяці травні. В одній частині цієї Енцикліки Папа наполегливо закликає світових лідерів до збереження світового миру, натякаючи прозоро на останні загрозливі для миру вогнища: В'єтнам, Домініканську Республіку і Малайзійський півострів. Папа гостро натавровує терроризм, схоплювання закладників, пімсту на цивільних і т. п. злочини проти людяности.

РАДА БЕЗПЕКИ ОБ'ЄДНАНИХ НАЦІЙ ЗІЙДЕТЬСЯ В ПОНЕДІЛОК 2 ТРАВНЯ на вимогу Совєтського Союзу, який оскаржив ЗДА у „збройній інтервенції проти Домініканської Республіки з грубим порушенням її державної суверенности". Цю скаргу Микола Федоренко передав Генеральному Секретаріятові в минулу суботу, але з уваги на кінець тижня, в якому більшість дипломатів роз'їхались, годі було скликати Раду Безпеки швидше. Генеральний секретар ОН У Тант перервав свій побут у Женеві і прилетів до Ню Йорку на те засідання.

У ПІВНІЧНОМУ В'ЄТНАМІ ЗАВЕДЕНО ДОДАТКОВІ ГОДИНИ ПРАЦІ з уваги на втрати, що їх приносить народному господарству бомбардування того краю. Офіційно проголошено там, що північні в'єтнамці нібн збили 266 ворожих літаків. ЗДА твердять, що вони втратили в тих рейдах проти Північного В'єтнаму 35 літаків, а Південний В'єтнам додатково ще 10.

АНДРЕЙ ГРОМИКО ЗАЯВИВ ПЕРЕД СВОЇМ ВІД'ЇЗДОМ З ПАРИЖУ, що він і лідери Франції у своїх нарадах про Німеччину „виходили з становища факту існування двох Німеччин" та що вони погодились, що східні кордони Німеччини непорушні і що Західна Німеччина не може дістати атомової зброї. Західньо-німецькі урядові кола обгірчені таким зворотом Франції в сторону СССР і вважають, що французько-німецький пакт призни насправді втратив всяку практичну вартість.

У ЗАДАРІ В ЮГОСЛАВІЇ ЗАСУДЖЕНО 30-РІЧНОГО ПИСЬМЕННИКА — ПРОФЕСОРА Михаїла Михайлова на 9 місяців в'язниці за його статтю „Московське літо у 1964 р.", в якій він пригадав, що в СССР за Сталіна швидше знищувано „табори смерти", аніж в Німеччині. У засуді сказано, що автор „старався знецінити вартість протисталінської політики в СССР" і провинився також у пересланні тієї статті за кордон. Югославські письменницькі кола стурбовані цим засудом, бо, м. і., передбачають, що більшість членів Міжнародного ПЕН-Клюбу відмовиться прибути на його недалекий з'їзд до Бєограду.

КОРОЛЕВА ЄЛИСАВЕТА ІІ НАДАЛА ДОСМЕРТНИЙ ТИТУЛ ЛОРДІВ 11 новим особам, між ними 60-річній вдові по Вінстонові Черчиллеві. 9 нових лордів — це члени соціялістичної Партії Праці: прем'єр Гарольд Вілсон хоче таким чином скріпити свою партію в Палаті Лордів, де велику більшість становлять консервативні.

АБДЕЛЬ ҐАМАЛЬ НАССЕР, ПРЕЗИДЕНТ ЄГИПТУ, ЗАЯВИВ у своїй 1-травневій промові, що він не сподівається, щоб ЗДА продовжили на дальших три роки свою фінансову допомогу Єгиптові по 170 мільйонів річно. Конгрес ворожо наставлений до тієї допомоги з уваги на протиамериканські демонстрації, аранжовані урядовим єгипетським апаратом.

ЗДА З'ЯСОВУЮТЬ СВОЄ СТАНОВИЩЕ

У зв'язку з подіями в Домініканській Республіці у Вашингтоні відбулося збирання представників Організації Американських Держав, на якому представник ЗДА амбасадор Елсворт Бункер (посередині) з'ясував, що ЗДА були примушені вислати морську піхоту і парашутистів на територію цього, загроженого комуністичною агресією острова.

Відбулися Окружні Збори Відділів УНС Ню Йорку, Нюарку і стейту Коннектикат

Ню Йорк. — Окружний Комітет Відділів Українського Народного Союзу цієї великої метрополії відбув минулої п'ятниці, 30-го квітня, свої річні збори, в результаті яких переобрано дотеперішній Комітет з адв. Іваном Флисом, як головою, на чолі. На зборах, що відбулися в приміщеннях Українського Народного Дому були присутні репрезентанти та конвенційні делегати із 16 місцевих Відділів УНС. Участь у нарадах, разом з репрезентантами Відділів, взяли теж гол. предсідник УНС Йосип Лисогір, гол. секретар д-р Ярослав Падох та гол. радна Марія Демидюк. Зборами проводив адв. Іван Флис.

Нюарк. — Минулої суботи, 1-го травня 1965 року, тут у приміщеннях церковної залі відбулися наради Окружного Комітету Відділів Українського Народного Союзу, в результаті яких Юліян Баранюк був переобраний на голову цього Комітету. Нарадами, на яких було заступлених 12 місцевих і довколишніх Відділів УНСоюзу, проводив о. Микола Харищак, секретарювала пані Стефанія Букшована. В нарадах взяли участь головний предсідник УНСоюзу п. Йосип Лисочір та обласний організатор Степан Гавриш.

На закінчення нарад були роздані ювілейні медалі УНС для відзначення заслуг найбільш успішних працівників-організаторів УНС в окрузі в минулому році.

Ню Гейвен, Конн. — В неділю, 2-го травня, тут відбулися річні збори Комітету Відділів УНС стейту Коннектикат, якими проводив голова Комітету мгр. Іван Телюк, а секретарював К. Матвієнко. На нарадах були заступлені 10 місцевих Відділів УНСоюзу. Доповідь про розвиток і досягнення УНСоюзу в багатьох ділянках його активности впродовж минулого року та про його дальші тенденції, можливості і потреби виголосив гол. предсідник Йосип Лисогір, а про організаційні справи говорив присутній на цих нарадах разом з п. Лисогором обласний організатор Степан Гавриш. Збори одноголосно переобрали мгра Івана Телюка на голову Комітету, а на закінчення нарад роздано медалі - відзначення найбільш успішним відділовим організаторам УНСоюзу в стейті Коннектикат у ювілейному для УНСоюзу 1964-му році.

Подрібні звідомлення з цих нарад в Ню Йорку, Нюарку і Ню Гейвені будуть подані в чергових числах „Свободи".

Єпископ Шмондюк поблагословив нову парафіяльну школу в Брукліні

Бруклин. — Єпископ Йосиф Шмондюк, екзарх української католицької дієцезії Стемфорду, в неділю 2-го травня поблагословив нову цілоденну українську школу при церкві св. Духа в північній частині Брукліна. Це шкільне свято складалося з двох частин. В 10-ій годині Кир Йосиф відправив в сослуженні о. протоігумена Миколи Когута ЧСВВ і о. пароха, нюйоркського декана, Володимира Андрушкова архієрейську Службу Божу в церкві св. Духа. Майстром церемоній був генеральний вікарій о. Еміль Монастирський. Співав хор церкви св. Духа під дир. Л. Рейнарович. —Проповідали в церкві о. протоігумен М. Когут і Владика Кир Йосиф. О. год. 1-ій по полудні Кир Йосиф поблагословив і посвятив новий шкільний будинок із модерним влаштуванням, в якому вже навчаються три класи цілоденної школи. По посвяченні шкільного будинку відбувся у великій шкільній авдиторії Бенкет, в якому взяло участь 300 осіб. О. монсиньйор К. Прийма відмовив молитву, а Кир Йосиф поблагословив харчі. О. декан В. Андрушків попросив на тостмайстра д-ра Мирона Зарицького, який представив гостей при почесному столі: о. Рудакевича ЧСФ з Ню Кеннен, Романа Слободяна — головного касира УНСоюзу, о. З. Павловича, о. монсиньйора Прийму, п-і Ярославу Кіналь — директорку школи, о. В. Ковалика ЧСВВ, о. В. Андрушкова, генерального Вікарія о. Е. Монастирського, о. М. Соловія ЧСВВ, о. Л. Мудрого, о. А. Кучму, головного секретаря „Провидіння" Ст. Сприньского. —о. Йосифа Рейнаровича, о. С. Голика, о. Мацелюха, о. Т. Вінника ЧСФ і архітекта А. Осадцу, який проєктував цю школу. Промовляв представник СУК „Провидіння" Степан Спринський, який сказав, що „Провидіння" є покищо співвласником цієї школи, бо позичило грошей на її будову, але бажав, щоб школа якнайскорше стала повним власником свого будинку. Р. Слободян промовляв від УНСоюзу і підкреслив, що УНС вже десятки років підтримує будову українських церков і народних домів і тепер дав позик на будову церков — $1 384 000, а на народні доми — $1 074 000. Директорка школи п. Я. Кіналь тішиться що відбулося посвячення школи, в якій вона працює, та закликає всіх батьків цієї парохії, щоб посилали своїх дітей до нової школи, яка дає релігійне й національне виховання — крім шкільного навчання. Запрошена до слова п-і Ярослава Зарицька, яка с душею цієї школи і цілої парохії, як це одноголосно стверджували інші промовці. — висловила вдоволення з того, що в школі вже навчаються українські діти, і бажала, щоб всі батьки дбали про добро своїх дітей та вписали їх до цієї української школи. О. декан Андрушків подарував їй гарний образ, що його сам намалював. Єпископ Шмондюк у своїй промові зазначив, що ще ніколи таке свято посвячення нової школи не було відбулося 50 років тому. Не було парохіяльних шкіл і ми витратили не одне але дві наші генерації. Американські парохіяльні школи почали організувати 100 років тому. Ми спізнилися в цьому, і тепер треба це надробити Кир Йосиф позичив грошей із дієцезіяльних фондів бо хотів допомогти цій парафії, щоб мала свою школу. Владика вірить, що парафія з коротким часі віддасть цей борг і буде підтримувати свою школу, що є скарбом її дітей. Під час Бенкету відбулася мистецька програма у виконанні шкільних дітей юного СУМА і СУМА. Шкільні діти рецитували по - американськи „Вірність прапорові", маленька Катерина Бохонко танцювала соло, танцювали юні сумівці та дружинники СУМА. Деклямували шкільні діти з церкви св. Духа під дир. п. Лева Рейнаровича і п. Йосифа Рейнаровича відспівав три композиції з солями Л. Рейнаровича і п-і Стефаниції. Присутні оплесками дякували виконавцям за добре виконання. Отець декан Андрушків подякував всім у суботу, а в першу чергу Кир Йосифові за фінансову допомогу школі та посвячення школи та участь у Бенкеті.

В НЮАРКУ СТВОРЕНО КОМІТЕТ ДЛЯ ПРИДБАННЯ УКРАЇНСЬКОГО ПІКЛУВАЛЬНОГО ДОМУ

Нюарк. — Минулої суботи, 1-го травня ввечері, тут у приміщеннях „Чорноморської Січі" відбулися Громадські Дискусійні Сходини, скликані з ініціятиви згаданого Т-ва „Чорноморська Січ", Метрополітального Відділу Українського Лікарського Т-ва та місцевого Відділу „Самопоміч", та ціллю яких було обміркувати потреби і можливості придбання і влаштування відповідного Українського Піклувального Дому (Нерсін Гавз) для хронічно й невиліковно хворих українців метрополії Ню Йорку і Ню Джерзі. Сходини відкрив і ними проводив голова Метрополітального Відділу УЛТ д-р Степан Ворох, секретарювала д-р Люба Стефанівська, а в Президії д-р Михайло Гой, інж. Богдан Стефанович, п. Мирон Леськів, д-р Іван Ярош та п. Теодор Литвин. Справу Українського Піклувального Дому (УПД) реферували д-р Роман Осінчук та д-р Богдан Олесницький. Д-р Р. Осінчук з'ясував потребу УПД на тлі щораз складнішого питання опіки над старшими і невиліковально хворими людьми, яке виникло внаслідок небувалого розвитку і поступу медичних наук та продовження пересічного віку людини. Д-р В. Олесницький виходив із становища, що УПД є на терені великої метрополії Ню Йорку і Ню Джерзі абсолютно потрібним і необхідним. З'ясовуючи конкретні можливості придбання такого Дому, д-р Олесницький вважає, що найпростіше було б придбати вже готовий такий дім та поступово його перебрати адміністрацію. Він також вважає, що немає потреби творити окрему установу такого Дому, натомість більш вказаним було б зробити його окремою клітиною вже існуючої непибуткової установи „Самопоміч". Прелегент вважає, що формальності здобуття відповідного дозволу на придбання і ведення такого дому можна буде полагодити без більших труднощів та що в цій акції можна буде скористатись із допомоги федеральних фондів, призначених на такі цілі. Д-р В. Олесницький вкінці звернув увагу на потребу деякого поспіху, бо існує можливість, що після прийняття та введення в силу федерального закону про суспільну опіку над старшими і хворими громадянами запотребування на такі доми сильно збільшиться, а з цим збільшаться і ціни на них. Приявні були на нарадах біля 100 громадян, в цьому багато репрезентантів різних організацій та активних громадян і сеньйорів нашого громадського життя, між ними й б. прем'єр УНР проф. Борис Мартос, одушевлено схвалили пропозицію та обміркували подробиці її здійснення. В результаті нарад, які тривали до пізньої ночі, схвалено в принципі думку про набуття і влаштування Українського Піклувального Дому для метрополітальної округи Ню Йорку і Ню Джерзі та обрано Дослідний Комітет в справі такого Дому. В склад Комітету увійшли: д-р Михайло Гой, д-р Роман Осінчук, д-р Богдан Олесницький, мгр Роман Лапічак, д-р Степан Ворох, д-р Вол. Гординський, Теодор Литвин, д-р Люба Стефанівська, д-р Володимир Баранецький, д-р Петро Богдан, мгр Ол. Смаль, проф. Богдан Стефанович, д-р Богдан Панчук та пані Парубчак. Комітетові збори дали право кооптувати до свого складу ще стільки і таких членів, скільки й яких він уважатиме за потрібне. Вже на цих нарадах десять осіб зголосили свої більші пожертви на ціль придбання першого Українського Піклувального Дому. Поодинокі учасники нарад висловлювали думку й надію, що за прикладом метрополії Ню Йорку і Ню Джерзі підуть інші більші українські скупчення, як Шикаго, Дітройт, Клівленд, Філядельфія.

М. Черешньовський обраний на голову Нюйоркського Відділу Об'єднання Мистців

Ню Йорк. — Відомий скульптор Михайло Черешньовський, автор пам'ятника Лесі Українки у Клівленді обраний на Загальних Зборах Нюйоркського Відділу Об'єднання мистців українців в Америці в мин. суботу 1 травня ц. р. одноголосно на голову цього Відділу. Його двома заступниками стали мистці Богдан Певний і Богдан Васильшин, секретарем Богдан Савчук, касиром Ірина Несторович, пресовим референтом Рожа Шуль, членами Управи Василь Панчак і Христина Головчак. До Контрольної Комісії ввійшли: ред. І Кедрин, В. Ласовський і Т. Шумилович, — жюрі: М. Осінчук, Л. Кузьма, М. Недiлко, А. Малюца і М. Черешньовський. До Управи входять теж автоматично члени Секцій. На Загальних Зборах звітували уступаючі члени Управи — голова В. Ласовський, М. Черешньовський скарбник і Шуль секретар, та Ласовський мовив від Студентської Секції. У звітах і в дискусії заторкнено цілу низку проблем, а між ними — можливості приєднання до участи і праці в Об'єднанні деяких мистців, що стоять поза ним, — влаштовування виставок, — нової Секції архітектів, — видання збірника „Українське мистецтво на еміграції", — влаштовування доповідей на мистецькі теми і товариських вечірок, зорганізування Товариства приятелів образотворчого мистецтва, — популяризування мистецтва у пресі, музею образотворчого мистецтва і т. і.

Головував на зборах проф. І. Палидова, частинно його заступник Л. Кузьма, секретарювали Ірина Несторович і Христя Головчак. Нюйоркський Відділ нараховує 62 члени. Приявними були 22 особи.

У КЛІВЛЕНДІ ВІДБУЛАСЯ НАРАДА ШКІЛ УКРАЇНОЗНАВСТВА

Клівленд. — В суботу 1-го травня ц. р. відбулася в Клівленді нарада представників шкіл українознавства. Були заступлені 15 шкіл із стейтів Мішиген, Іллиной, Огайо і Північний Ню Йорк. У нараді взяли участь 25 директорів і опікунів шкіл українознавства. Нарадами проводив голова Шкільної Ради проф. Е. Жарський. Заторкнено багато культурно-виховних справ виховної й організаційної натури і прийнято низку напрямних для майбутньої праці.

Нюйоркський щоденник „Дейлі Ньюз" підтримує визвольну справу України

Ню Йорк. — Щоденник „Дейлі Ньюз" з найбільшим на цьому континенті і, мабуть, в усьому світі накладом — в будні дні 2,255.000 і в неділі 3,206.000 — приніс в понеділок 3-го травня ц.р. передову статтю п.з. „Поневолена Україна", в якій таврує імперіялізм царської і після того большевицької Росії, яка зліквідувала українську державну незалежність та перетворила Україну насправді у свою колонію, що її експлуатує і політично пригнічує. Подавши правильний короткий історичний нарис, в якому згадується дати 1654 року (Переяславський договір) і 22 січня 1918 — проголошення новітньої державної самостійности — поручається у тій статті палко поклинання до вйтя окремої Конгресової Комісії для справ поневолених народів, яка стала б групою американських політиків, які раз-у-раз підтримували б справу визволення поневолених народів. Стаття висловлюється позитивно про Українській Конгресовий Комітет Америки, як носія ідеї незалежности України, та признає заслуги конгресмена Деніела Флада, демократа з Пенсильванії, для справи створення згаданої Комісії. Ота редакційна стаття висловлює переконання, що швидше чи пізніше — така Комісія буде створена.

Українці творили найбільшу національну групу в Параді Льояльности в Ню Йорку

Ню Йорк. — В суботу 1-го травня відбулася тут Парада Льояльности, яка відбувається від 1947-го року у противагу комуністичним походам, які були досить численні в повоєнних роках, і які тепер не мають із ким маршувати та обмежилися до звичайних зборів на площі Юніон. Парада Льояльности відбулася по П'ятій Авеню від 95 вулиці до 62-ої, а при 69-ій вулиці на трибуні відбирав параду посадник Ню Йорку Роберт Ваґнер, який був теж головним маршалом паради. В параді взяли участь понад 200 з'єднань військових ветеранів, кадетів, з'єднань працівників міських департаментів та різних патріотичних організацій із Ню Йорку та найближчих околиць. В Параді Льояльности взяли участь і представники національних груп. Цю частину паради очолювали українці, які творили найбільшу національну групу. На чолі української групи три дівчини в національних строях несли великий транспарент із англійським написом: „Українці". За ними йшов відділ військових ветеранів, в першому ряді якого маршував головний предсідник УНСоюзу Йосип Лисогір та голова Комітету Об'єднаних Українських Організацій мгр. Іван Базарко. Найбільшу групу між українцями творили члени СУМА, потім численні ряди пластунів і пластунок. Маршував відділ Ради Европейських Жінок на вигнанні. З інших національних груп маршували представники балтійських держав Литви, Латвії й Естонії. Поважним щодо числа був відділ білорусинів, які несли протикомуністичні й протимосковські транспаренти. Також серби маршували з протикомуністичними написами.

Ірена Гірна обрана на голову Союзу Українських Студентських Товариств в Европі

Лювен, Бельгія. — Під час Другого звичайного З'їзду Українських Студентських Товариств в Европі, що відбувся тут у днях 19-23 квітня ц. р., на голову СУСТЕ обрано студентку Ірену Гірну з Бельгії. З'їздом проводила президія в складі Богдан Чепак — голова, Люба Савчук та Андрій Гайдамаха — секретарі. У З'їзді взяло участь понад 40 учасників-представників студентських товариств з Еспанії, Франції, Німеччини й Бельгії.

Під час нарад З'їзду змінено назву Союзу Українських Студентів в Европі — СУСЕ — на Союз Українських Студентських Товариств в Европі — СУСТЕ — та проведено деякі зміни, уточнення або доповнення до статуту.

Нову Управу вибрано в складі: голова Ірина Гірна, м.гол. — Мирослава Маслов (Франція), секретар — Андрій Гайдамаха (Бельгія), фінансовий референт — Євген Бачинський (Бельгія), культосвітній референт — Іван Кірстюк (Франція) референт зов. зв'язків — Мирослава Крива (Еспанія), Контрольна Комісія — голова: Ольга Романчук (Франція), члени: Богдан Савчук (Бельгія), Юрій Тиховський (Еспанія), заступники: Галя Чимерис (Бельгія), Зенон Лавришин (Франція). Товариський Суд — голова Олег Сацюк (Бельгія) члени: Тамара Бучинська (Еспанія), Надія Музика (Еспанія), заступники: Григорій Панчук (Бельгія), Люба Савчук (Еспанія).

Голови поодиноких красних товариств автоматично входять до Управи, як містоголови СУСТЕ.

З'їзд прийняв програму і окремі резолюції. Є в пляні видавати періодично інформативний бюлетень про працю членів СУСТЕ та про можливості розвитку наукового і культурного життя. Рівнож З'їзд доручає співпрацювати з українською молоддю в її культурно-наукових стремліннях і унапрямлювати активність українських студентів в Европі.

УСК переміг „Тризуб" 1:0 у першій грі фіналу Сходу

Ню Йорк, 2-го травня. — Перші змагання фіналу Сходу за футбольний чемпіонат і Чашу ЗДА закінчилися скромною перемогою УСК-у над „Тризубом" з Філядельфії виліслом 1:0. Зустріч відбулася в горячий сонячний день на грищі Українського Спортового Майдану в присутності понад 3.000 глядачів, які мали рідку нагоду бачити пробу сил двох чільних українських клюбів. В першій половині, при рівнорядній грі, дружина „Тризуб" попсувалася гарними акціями в полі, які однак не кінчилися стрілами по воротах. Натомість дружина УСК-у показала себе більше продуктивною, здобуваючи терен довгими подаваннями і викінчуючи свої наступи стрілами, які вміло виловлював новий воротар „Тризуба" Новелля. Друга півгра пройшла під знаком переваги УСК-у, який з численних стрілів добився тільки одних воріт. Ці одиноі і рішальні ворота впали на 79-ій хвилині після кутового удару, спрямованого до воріт головою Сметгирста. В останніх хвилинах змагань „Тризуб" посилив наступи, але як і з його попередніх, гарних для ока комбінацій не зумів здобутися на грізні стріли по воротах УСК-у. Відплатні змагання фіналу Сходу цих двох суперників відбудуться вже в наступну неділю у Філядельфії і сума воріт обидвох фінальних гор вирішить про те, хто із цих східних фіналістів здобуде право на участь у фіналі цілих ЗДА. На Заході ЗДА ще дружина Лос Анджелес Кікерс жде на другого фіналіста, щоб з ним розіграти фінали Заходу.

СВОБОДА — SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian Newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by Ukrainian National Association, Inc., 81-83 Grand St., Jersey City, N.J. 07303
Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N. J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.
Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY, N.J. 07303

Рух лівих і реакція

Війна у В'єтнамі дала поштовх усім „лівим" демонструвати проти американської закордонної політики, особливо ж проти бомбардування Північного В'єтнаму. В реакції множаться голоси з гострою критикою „лівого" руху.

Окреслення „лівий" береться в „лапки" тому, що у величезній більшості демонстрацій ідеться або про організації, що їх просто покликала до життя американська компартія, або такі, що пляново сильно комуністами інфільтровані, або такі, що складаються з людей, які ледве чи взагалі мають будь-який окреслений політичний світогляд. Як заявив сенатор Рассел Лонґ з Луїзіяни: „Жменя сенаторів і конґресменів, нечесані бітники і пацифісти з гаслами миру за всяку ціну — не становлять американського народу". Найвищі державні достойники, як президент Джансон, державний секретар Дін Раск, секретар оборони Роберт МекНамара й інші, затаврували доморослих пацифістів, які обурюються з приводу бомбардування північно-в'єтнамських мостів і складів амуніції, але мовчали, коли десятки людей згинули чи були ранені в терористичному атентаті проти американської амбасади в Сайґоні.

Публіцист Річард Армстронґ у статті „Вибухове відродження крайньої лівиці" в „Сатердей Івнінґ Пості" з 8 травня ц. р. і в тому самому числі Філіп Аббот Лус у статті „Чому я виступив із крайньої лівиці" — подають прецікаві подробиці про той рух, що ним опікуються та що його підсилюють комуністи. Безумовно, є в ньому також наївні ідеалісти, але це — найменша група. Вони беруть собі приклад з муринського лідера, лавреата Нобеля, д-ра Мартіна Лютера Кінґа, який також вимагав у своєму виступі в Бостоні, щоб Америка перестала воювати у В'єтнамі. Але головний редактор концерну Герста, Вілліям Рандолф Герст, звернув йому слушно увагу, що в порівнянні з терором комуністів у Південному В'єтнамі протимуринські вибрики Ку Клукс Клану — це дитячі іграшки „галовінових" хлопчаків. А колюмніст Дейвід Лоренс з „Ню Йорк Гералд Трибюн" вказує на найважливіший пункт того лівого руху в Америці: він постачає матеріял антиамериканській пропаґанді за кордоном, і уряди в Москві, Пейпінґу та Ганої беруть ці „ліві" демонстрації за доказ, що політику Америки у В'єтнамі робить кліка „мілітаристів", яка не має підтримки в народі. Комуністи та їхні ліві підголоски, мабуть, перетягнули струну, і тому є познаки, що чимраз менше чесних громадян даватимуть себе баламутити їм.

Спроби регабілітувати Сталіна

У зв'язку з 20-річчям розгрому гітлерівської Німеччини в половині квітня цього року в совєтських газетах і журналах появився ряд статтей на тему воєнних перемог в 1945 р. Підписані всі вони видатними совєтськими військовиками.

Згадані статті своїм змістом і тенденціями яскраво різняться від усього того, що на цю тему публікували минулими роками совєтські історики, пропаґандисти і навіть ті ж самі генерали, які виступають сьогодні. За володіння Хрущова в усіх публікаціях про кінцеву фазу воєнної розгри з арміями Гітлера автори їх промовчували, а то й заперечували будь-яку видатнішу ролю Сталіна і водночас на всякі лади підносили „воєнні заслуги" Хрущова. Розвінчування культу особи Сталіна, як стратега - полководця, досягло свого вершка в переназванні Сталінґраду на Волгоґрад.

Сьогодні, через півроку після усунення Хрущова, автори статтей про кінцеву фазу другої світової війни не лише промовчують будь-які заслуги Хрущова, але й категорично їх заперечують, підносячи „провідну і вирішальну" ролю Сталіна в успішному закінченні воєнних операцій. Маршал Конєв доводить, що здобуття Берліну відбулося згідно з плянами Сталіна, обговореними й устійненими з головнокомандувачами фронтів. Маршал Соколовський підкреслює ролю усуненого Хрущовим з керівних постів у совєтському військовому апараті маршала Жукова і також висловлюється позитивно про військовий провід Сталіна. Маршал Баґрамян, який у своїх статтях, друкованих минулого року з нагоди 20-річчя здобуття Києва совєтськими військами, ґльорифікував Хрущова, як військового „генія", у своїх теперішніх енунціяціях заперечує всі закиди Хрущова на адресу Сталіна, підкреслюючи військові заслуги останнього.

Водночас із цим у совєтській пресі щораз частіше появляється назва „Сталінґрад", викреслювана досі з усіх публікацій. Є деякі познаки, що й ця назва буде незабаром „регабілітована" і привернена у визначуванні колишнього Царицина і хрущовського Волгоґраду.

Наявні в СССР офіційні тенденції в регабілітуванні Сталіна, як полководця і стратега, дозволяють припускати, що поступово буде регабілітований Сталін також, як партійний вождь, що з черги може привести до відновлення в тій чи іншій мірі сталінського терору.

ЗНОВУ РЕВОЛЮЦІЯ В ДОМІНІКАНІ

Події в Домініканській республіці не звернули б на себе особливої уваги у широкому світі, якби не те, що американські військово - політичні чинники ствердили у тій revольти комуністичну затію, внаслідок чого президент Джансон вислав туди десант морської піхоти. Якщо треба було довгого часу, щоб у Вашинґтоні перестав викликати сумніви комуністичний характер правління Фіделя Кастра на Кубі, то — славити Господа — у боях в Сан Домінґо негайно спостережено руку того ж Фіделя Кастра, і рішено слушно — не допустити до поширення комуністичних впливів у Карібському обширі.

Зрештою, лише нечисленні фахівці визнаються в лябіринті дат, окупацій різними чужинецькими арміями і властями, короткотривалих диктатур, атентатів і революцій, які виповнюють історію цієї невеличкої країни.

Хоч Домініканська Республіка лежить на „найстаршому" острові Західньої гемісфери, бо відкрив його безпосередньо Христофор Колюмб у своїй першій виправі в 1492 році, щойно в 1844 році проголошено там республіку. В роках 1861-63 її знову окупували еспанці. Пізніше панували на тому острові як еспанці, так і французи, а в рр. 1916-24 стаціонувала там американська морська піхота.

За нашої пам'яті володів в Домінікані диктатор Рафаель Трухілльо - Моліна, вбитий 27 травня 1961 року, вже після того, як формально в рр. 1952-1960 президентом був його брат Гектор Бієнвенідо Трухілльо, а після нього Иоакін Баляґвер. Цей останній зрікся влади під тиском лівої опозиції, і після дуже короткого урядування президента Рафаеля Бонеллі президентом став Хуан Бош, ставленець комуністів та їхніх поплентачів. В несповна рік пізніше, 20 грудня 1963 року, у новому військово - революційному перевороті прогнано його, і він утік до Порто Ріко, а владу перейняв цивільний тріюмвірат, який заповів, що найдалі до 1 вересня 1965 року відбудуться президентські вибори.

У таких хаотичних і змінливих відносинах сприятливий ґрунт для демагогії мав комуністичний центр на Кубі, професійно зайнятий експортом революції до латино - американських країн. Було загально відомо, що першою стадією здійснення пляну заволодіння Латинською Америкою комуністами мало стати захоплення ними влади в Карібському обширі. Тому Домініканська республіка з її територією на 20.000 кв. миль і з 3.500.000 населення була „упривілейованим" тереном комуністичної підривної роботи та інфільтрації.

Минулого тижня першим ділом демонстрантів у столиці Сан Домінґо було розбити крамниці з рушницями та іншою ручною зброєю і роздати її кому попало, щоб поширити анархію і викликати загальну стрілянину. Цим пояснюють високе число людських жертв в отих вуличних боях, в яких — пишуть звітодавці — трудно було зорієнтуватись, хто, властиво, проти кого.

Промовляючи в минулий четвер до народу, президент Джансон заявив, що він рішився вислати до Домінікани відділ морської піхоти, щоб ґарантувати кругло 2.000 американців, які перебувають на тому острові, персональну безпеку, бо самі домініканські власті ствердили, що вони тієї ґарантії дати не всилі. Більшість тих американських громадян вже евакуйовано, але американського війська покищо не відкликано і — як твердять американські газети — президент Джансон заявив запрошеним до Білого Дому конґресовим лідерам, що Америка не може допустити, щоб у Домініканській республіці запанували комуністи.

Проте, бентежить вістка, буцімто американський Уряд не вважає згаданого колишнього президента Хуана Боша за комуніста і буде поводитися „невтрально", якщо керівники революти переможуть і покличуть Боша до влади. Було б великою помилкою повірити Бошеві, що він „не має і не буде мати нічого спільного" з режимом Фіделя Кастра, бо й сам Фідель Кастро спершу не признавався до комуністів.

Очевидно, що вся комуністична преса у світі, з московською і пейпінґською у проводі, зняла крик з приводу „нової американської аґресії", нібито проявленої у відношенні до Домініканської республіки. Негайно відізвалися також усі міжнародні та американські пацифісти й ті ультра-демократи, які не бачать для демократії загрози від найбільшого її ворога — комунізму. Однак, усі ті, яким залежить на мирі, ладі і свободі у світі, зокрема в Карібському обширі, вітають з признанням вислання до Домініканської республіки американського війська.

Комуністичні 1-шотравневі демонстрації

Москва. — Скрізь в комуністичних країнах у промовах представників урядів та в пропаґандивних гаслах таврowano З'єднані Держави за їх „імперіялізм" та „збройну аґресію", проявлені ніби в Південному В'єтнамі і в Домініканській Республіці. У Москві в цьому році перенесено військову параду на 9 травня, коли будуть там святкувати 20-ті роковини перемоги над Німеччиною, а 1-го травня відбувся похід різних спортових, гімнастичних, робітничих і інших т. п. організацій. У Москві впав в той день несподівано сніг і погода причинилась до невдачі 1-травневої паради, яку совєтські ватажки приймали з трибуни біля мавзолею Леніна. У Варшаві Владислав Ґомулка назвав Америку „поліціянтом міжнародного імперіялізму". У Софії в Болгарії американський шарж д'аффер Ричард Джонсон вийшов із трибуни, перед якою проходила публічна парада, коли промовці образливо говорили про Америку. В Пейпінґу комуністи змобілізували 3 і пів мільйона людей для великої паради, в якій сполучено політичну антиамериканську пропаґанду з видовищем для широких мас: танками на вулицях, акробатичними пописами і т. п.

Яків Зозуля

ПРО ДОСЯГНЕННЯ, А НЕ ПОМИЛКИ КПШ

Дивно випадають закиди, що їх підносять деякі читачі „Свободи" (чи тільки „Свободи"?) про помилки Комітету Пам'ятника Шевченкові. Стаття у цій справі д-ра Василя Маркуся („Свобода" з 26 березня ц. р.) навіть закликає до дальшої дискусії.

Можна мати чи не мати симпатій до членів Проводу КПШ, можна поділяти чи поборювати їх особисті переконання, але все це не має нічого спільного з великою національною справою, яку вони виконали.

У Вашингтоні стоїть імпозантна статуя Тараса Шевченка, що своїм виглядом промовляє до всіх мешканців і відвідувачів цієї найбільшої світової столиці. Барельєф „Прометея" говорить до всіх поневолених світу, не зважаючи на те, чи вони вміють прочитати слова, які під ним написані. Ця статуя Шевченка буде завжди звертатися до людської совісти, закликаючи її знищити московське ярмо, що тяжить над Україною.

КПШ збудував той величний пам'ятник за українські, тяжко запрацьовані гроші. Українські патріоти спонтанно приїхали з усіх кінців світу на його відкриття.

КПШ господарював зібраними грішми добре. Він покрив усі видатки і ще зберіг деяку суму грошей для виконання дальших заповітів Шевченка.

Ніхто не заперечує, що Провід КПШ когось поминув запросити до Ювілейного Почесного Комітету. Але ніхто не може ствердити, що так зроблено навмисне, щоб когось понизити чи осудити чиюсь минулу діяльність.

Я був серед тих, хто був запрошений до цього Комітету в останню хвилину, 19-го червня 1964 р. Це сталося цілком випадково. Полк. Кедровський зайшов до секретаря КПШ попросити для себе вступний листок на плятформу при відкритті пам'ятника. Коли йому вияснили, що він не може дістати такого листка, бо не є членом Почесного Комітету, то він слушно запитався, а чому ж його не запросили? Тут тільки з'ясувалося, що КПШ запросив обмежене число найвизначніших діячів з доби Визвольних Змагань, як членів Урядів, парляментів, генералів, ієрархів і т. д. Виконання цієї постанови переводили порівняно молоді люди, які могли не знати багатьох таких осіб, а час наглив, і не було змоги збирати інформації. По виясненні, що полк. Кедровський був членом УЦРади, членом Українських Установчих Зборів, товаришем міністра військових справ і головним інспектором Армії УНР, він зразу був вписаний на список членів Ювілейного Комітету і дістав листок на плятформу. Полк. Кедровський при цій нагоді запитався, чи були запрошені колишні члени УЦР проф. Яків Зозуля і проф. Левко Чикаленко. Виявилося, що не були, і секретар КПШ негайно вписав їх на список. За два дні після цього я одержав листа з проханням дати згоду на прийняття цього почесного звання. Я це зробив, і не міг не зробити, уважаючи цю акцію за дуже важливу й корисну для України.

Я не мав би ніяких претенсій до КПШ, якби мене поминули. Я тепер, з огляду на стан здоров'я, дуже обмежений у своїй громадській активності, а ще більше у матеріяльних можливостях. Як пенсіонер я не можу платити внесків до українських громадських установ. Я нічого не міг дати й на пам'ятник Шевченкові. Не раз доводиться мені відмовлятися від участи в наших патріотичних академіях, бо за вступ треба заплатити. Ніхто не бажає наразитися на випадок, що стався з героєм з-під Крут, якого не впустили на Крутянську академію, хоч його вік — коло 70 років — і безробіття не уласкавили розпорядника, що контролював вступні білети.

Я пропоную і це питання полагодити в громадський спосіб. Здається, я тепер є найбільше компетентний сказати, хто був членом Уряду УНР, ЗУНР, Карпатської України чи Кубані, хто був членом українських парляментів, бо веду досліди у цій справі з доручення ВО УНРади. З усіма цими особами я кореспондую, і тому можу служити їх адресами. КПШ може своїм листом повідомити їх, що і поминених осіб уважає за членів Ювілейного Почесного Комітету.

Членами українських вільних Урядів були:

д-р Степан Витвицький, Президент УНР в екзилю, голова ВО УНРади, уповноважений закордонних справ ЗУНР у Відні, член Української Національної Ради в Станиславові, член Трудового Конґресу України, державний секретар закордонних справ, голова дипломатичної місії ЗУНР в Парижі, ЗДА; проф. Борис Мартос, прем'єр - міністер УНР, міністер фінансів і генеральний секретар земельних справ, член УЦРади. ЗДА; проф. Іван Огієнко (Митрополит Іларіон), міністер освіти УНР, міністер віроісповідань і культів, Канада; полк. Олександер Шаповал, міністер військових справ УНР, ЗДА; проф. Іван Паливода, керуючий міністерством пошт і телеграфів УНР, член Трудового Конґресу України. ЗДА; проф. Леонід Бачинський, в. о. військового міністра, ЗДА; полк. Володимир Кедровський, товариш міністра військових справ УНР, головний інспектор Армії УНР, посол до балтійських держав, член УЦРади і Українських Установчих Зборів. ЗДА; проф. Соломон Ґольдельман, товариш міністра праці, товариш міністра торгу і промисловости, завідувач відділу праці і відділу в справах національних меншостей (Хвастів, Винниця), член УЦРади і член Жидівського Національного Зібрання в Україні. Ізраїль; Петро Відибіда (архиєпископ Палладій), керуючий міністерством фінансів УНР, член УЦРади. ЗДА; Віктор Приходько, товариш міністра фінансів УНР (Тарнів), член УЦРади. ЗДА; проф. Роман Смаль - Стоцький, міністер закордонних справ УНР (на еміґрації), посол УНР в Берліні в 1921 р. ЗДА; д-р Тиміш Олесіюк, міністер здоров'я УНР (в еміґрації), член УЦРади. ЗДА; проф. Володимир Залозецький, голова Українського

(Закінчення на стор. 4)

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ПРО МІШАНІ ПОДРУЖЖЯ

В „Огляді нашої преси відносно мішаних подруж" („Свобода" з 16 квітня ц. р.) автор хоче нас переконати, що всі мішані подружжя ведуть до затрати народности, немішані — це щось ідеальне. На мою думку, це не витримує критики, бож багато мішаних подруж дуже щасливі, а немішаних — нещасливі. І якби хто зайнявся статистикою розводів, то, мені здається, українці зайняли б у ній одне із перших місць. Скажіть, будь ласка, хто коли в нас знав, що таке розвід, хто чув про щось таке, а як траплявся розвід, тоді це була така подія, така сенсація, як землетрус, повінь чи яка інша зараза - пошесть.

І тут немає чого спихати вини на мішані подружжя, тут виринає інша проблема: що зробити, щоб ті наші немішані подружжя так скоро не розліталися, що зробити, щоб припинити всі ті розводи? Бож чужинка, вийшовши заміж за українця, стає часом більшою українкою, як таки наші єдинокровні українки. Чужинки із запалом неофітів працюють для України: посилають дітей до української школи, купують для них українські книжки, а наші ні, бо нащо їм, коли вони самі „все це знають".

У громадській роботі чужинки також активніші, як наші, хоч і зустрічаються з неприхильним відношенням наших українок, бож як же так, щоб „така та нас учила"! Ну і, розуміється, така „чемність" відпихає чужинок від українства. Та чи тільки чужинок? А скільки таки наших відійшло цілком від українства, і то з крови й кости наших, навіть з дуже значних родів, учених, багатих? А чи винні в цьому мішані подружжя?

Я думаю, що справа не в мішаних подружжях, а в тому, яка душа, яка людина, який характер, яке виховання. Знаю, що немішані подружжя мають тут більше до побажання, як мішані. Чи це не факт, що німецькі жінки дуже добрі господині й матері? А словачки, чешки? Якщо хто має таку душу в хаті, то — я певний — має в хаті господиню, має варене, печене, має чистоту, ну і спокій. А у нас дуже часто можна пригадати стару пісню: „Била жінка мужика". Це одна справа.

А друга: як хто вже так дуже хоче пропаґувати свої, немішані подружжя, то цим він ще не розв'яже проблеми, тут треба ще партнерів до того подружжя підготовити. І може якраз з того почнаймо, а тоді національне враз із вихованням напевно буде тим чинником, що зробить наші подружжя такими, якими наші чесні автори хочуть їх бачити, про які вони мріють і пишуть, але які їм дуже мало ще відомі. А шкода.

Іван Івахів
Денвер, Колорадо

Якщо „Свобода" почне актуалізувати питання мішаних подруж, то з певністю можна твердити, що вона — на правильній дорозі. Це — та скала, яку мусимо довбати, і то на перших сторінках наших часописів. Вперед до джерел українських!

Приїхав я до Америки з 10-літньою дочкою - сиротою. Сусідка - ірляндка, міс Мебель, дякує Богові, що послав їй сироту, вона хоче нею заопікуватись. Я даю їй гроші, а вона не бере. Тоді я плянную мудріше: посилаю свою дочку до нашої організації на 2-ій вулиці Н. Е. в Міннеаполісі. Та її не прийняли, мабуть тому, що вона православна. Чуєте ви, вояки Католицької Акції в „Свободі"?!

А тепер я маю четверо внуків. З них були б „бандерівці", „мельниківці", „івці", „івці', „івці". Але жадне не говорить нашою мовою! І в цьому винен не тільки я, але й ви, пані „Свободо"!.. Просите на „Писанку"? Як буде потрібно грошей на заходи, щоб запобігти мішаним подружжям, присилайте коверту, і тоді я вкладу до неї щонайменше денний заробіток.

Це ніяка лайка і не грубіянство. Я тільки вказую, що є зле, а що добре. Я ваш читач, ваші статті не читаю, а студіюю, тож прочитайте й моє!

О. Канюка
Міннеаполіс, Мінн.

ҐРАКХИ І НАПОЛЕОН

У замітці п. н. „Про Наполеона і Україну", надрукованій в ч. 27 „Свободи", п. Н. Король написав між іншим, що Наполеон назвав погірдливо українців рабами, а на зауваження одного з маршалів — під час плянування походу на Москву, — що добре було б підняти в Україні повстання, буцімто відповів, що він не хоче увійти до історії як другий Ґракх. Чому якраз Ґракх, п. Король пояснює: він був ватажком найбільшого повстання рабів у стародавньому Римі.

Чи Наполеон сказав таке, лишаємо на сумлінні автора, в кожному разі історію він знав добре і мусів знати також про братів Ґракхів, що вони ніколи не були ватажками рабів і не піднімали ніякого повстання.

З історії відомо, що брати Ґракхи — Тиберій (163-133 до Хр.) і Ґай (153-121), політична діяльність яких тісно пов'язана, були визначними державними діячами в римській республіці. Як народні трибуни провели земельну і фінансову реформи, яким завзято спротивлялися патриції. За їх стараннями вільні селяни одержали земельні наділи з державних і приватних лятифундій. Розуміється, вони не скасували рабовласницької системи і, до речі, самі були рабовласниками, — все ж таки їх уважається за провісників сучасної демократії. Вони походили із знатного римського роду Семпроніїв. Батько їх був по черзі претором, цензором і консулом, а мати Корнелія, римська матрона, — дочка славного полководця Сціпіона Африканського. На її надгробку вибита епітафія: „Корнелія — мати Ґракхів". Про це недавно згадувала в „Свободі" п-ні Леся Лисак.

Народнє прислів'я мовить: „Сім раз відміряй, а раз утни!" Поки шановний автор замірявся посвятити котрогось із Ґракхів у ватажки „найбільшого повстання рабів у стародавньому Римі", він повинен був заглянути до якогось підручника історії або бодай до енциклопедичного словника.

Зенон Стефанів
Нюарк, Н. Дж.

Роман Завадович

БРИЛЯНТОВИЙ ЮВІЛЕЙ „ДЗВІНКА"

(2)

Відомо, що душа, характер людини та основні принципи мислення формуються з раннього дитинства, що в тому віці проявляються вроджені нахили людини, здібності, таланти, і вже тоді треба їх розвивати та спрямовувати на правильний шлях розвитку; що дитинство — це підготова до життя й діяльности в рідній спільноті; що „враження дитячого віку таки живучі, що вони помирають тільки разом з нами, і що на віку парубоцькому перевиховання вже нічого не вдіє" (Я. Гординський); що „події дитячого віку — це добро, якого нам дальше життя не відбирає, і вони в наших спогадах усе живі" (Уляна Кравченко); що людина буде такою, якою вона сформувалася передусім в своїм дитинстві, бо діти — „та частина народу, до якої належить майбутнє" (Б. Лепкий).

Відомо також, яку велику помилку робила давнина, трактуючи дитину, як „малого дорослого". Новітня психологія вчить, що дитина живе серед дорослих, як чужинець у нерідній країні, як карлик-ґном серед велетнів. „Дитина має своє царство — царство дитячої уяви, що його двома провінціями є ділянка казки і ділянка гри. У цьому царстві дитини, в казці і грі, вся тайна її справжнього, особливого і безповоротного щастя" (Ол. Кульчицький). Мало сказати, що дитина слухає казку — вона її переживає, як живу дійсність. Дитяча уява, мов магічна паличка, сповнює життям усе навіть мертві речі, і перетворює їх у те, чого бажає серце дитини. Тут формуються дві рушійні сили душі: уява й почування. „Тут життя грається в життя, щоб приготуватись до життя".

У світлі цього пояснення можемо зрозуміти, чому наші діти так дуже люблять казки (та споріднені з ними переkази, міти, леґенди) і чому казка стала центральним жанром традиційної та писаної дитячої літератури. Дитяча душа росте казками, як тіло — хлібом і молоком. Дитина, якій не дали казки, духово марніє. Авторові цих рядків розповідав виховник одної нашої організації для виховання молоді, що він, спостерігаючи переданих його опіці дітей, легко пізнає, котра дитина виросла без казки.

Багато письменників завдячує казкам і спорідненим з ними творам пробудження і розвиток свого таланту. Про це вони розповідають у своїх біографіях. Їх спогади — прегарне свідчення про чудотворний вплив казки і пригодницької розповіді на духовість людини. Творчу фантазію Сельми Ляґерлеф розвинула казками її бабуня, і тому — за словами самої славної письменниці — „не було інших дітей, яким велося б краще, ніж нам".

Шевченко розчулювався до сліз, слухаючи дідових оповідань про Гайдамаччину, і сам написав „Гайдамаки". На прецікавих оповіданнях матері про старовину і на стародавніх піснях творчо виростав малий Панько Куліш, а на казках і піснях сестри Марійки — „буковинський соловей" О. Ю. Федькович.

Івась Франко з німим захопленням слухав казок-оповідань у рідній хаті та в батьковій кузні. Франко писав: „Оті простенькі сільські байки, як дрібні тонкі корінчики, вкорінюють у нашій душі любов до рідного слова, його краси, простоти і чарівної милозвучности. Тисячі речей у житті забудете, а тих тихих хвилин, коли нам люба мама чи бабуся оповідала казки, не забудете до смерти".

В родинній атмосфері, де центральне місце займали рідна пісня, казка, народні обряди і звичаї, виростала Ольга Косач (Олена Пчілка) і її славна дочка Лариса (Леся Українка).

Сергій Єфремов згадував, що „довгими зимовими вечорами любив слухати оповідань з уст селян і селянок". Остап Грицай цікаво писав: „Була теж у діда численна челядь, від якої я наслухався стільки казок, переказів та пісень, що це стало залізним капіталом на все моє життя та незрушимою основою тієї любови до Батьківщини, яка стала мені провідним ідеалом в усій моїй громадській і літературній праці на все життя".

Нарешті годі вдержатися від спокуси зацитувати тут уривок з Гребінчиного „Чайковського", де читаємо чудову характеристику впливу природи і казок на дитячі переживання: „Хто з нас не пам'ятає свого дитинства, чудового віку, коли невидимий світ уперше відкривається перед людиною, ще не пересиченою життям, ще не зажуреною буденними турботами? Хлопчині світ Божий — прекрасний храм. Його тішить і перший весняний листок на дереві, і легка хмарка, що летить по небу... і казки старенької бабусі про змія, чудову красуню-королеву і злих чарівників. Серце вірить в усі чуда беззастережно, не закликаючи на допомогу холодного розуму. Враження живі, нестерті. І ще довгий час людина нераз обертається до минулого, і спогади дитячих літ, тихі, ясні, наче ясні сни, заколисують його в днях терпінь".

Неначе коментар до цього ствердження звучать слова автора „Зачарованої Десни" Олександра Довженка: „Сумно людині, коли висихає і сліпне уява, обертаючись до найдорожчих джерел дитинства й юнацтва нічого не бачить вона дорогого, небуденного, ніщо не гріє її, не будить радости ані людяного суму". Звучать вони, як перестoрога тим батькам, що, зайняті діловими справами, погонею за наживою, залишають своїх дітей на виховання вулиці, брукових журналиків і телевізії, без того родинного тепла і переживань, якими мусить жити ніжна дитяча душа. Казка і життя — це в дитинстві щось таке нероздільне, що Богдан Лепкий назвав книжку спогадів про свої дитячі літа „Казка мого життя".

„Дзвінок" може нам послужити похвальним доказом, з яким зрозумінням і серйозністю до проблеми виховання молоді засобами друкованого слова поставилася тодішня наша літературна верхівка, українські письменники обабіч Збруча, з-під австрійської та російської займанщини. Великого Шевченка, що склав першого букваря для недільних шкіл і думав про дальші шкільні підручники, вже давно не було в живих, але прізвища двох інших членів „передової трійці", Франка й Лесі Українки, бачимо між першими співробітниками „Дзвінка". Леся Українка не тільки посилала туди свої твори („Мамо, іде вже зима", „Черешеньки", „Біда навчить" та ін.), але й активно заходилася приєднувати журналові нових співробітників. У листі до М. Коцюбинського вона писала: „Ми складаємо громадку старших і молодших письменників українських і маємо на меті підтримувати розвиток української літератури красної. Одним з розділів нашої діяльности і буде редаґування „Дзвінка". Ще раз прошу від імени всієї нашої громадки: не забувайте нас своєю працею!"

Не диво, що й Коцюбинський, згодом один з найкращих прозаїків і стилістів довоєнного періоду, дебютував на сторінках „Дзвінка" в 1890 році віршем „Наша хата", а коли того ж самого року приїхав з рідної Вінниці до Львова, то в першу чергу познайомився з видавцем - редактором „Дзвінка" Володимиром Шухевичем. У „Дзвінку" згодом появилися ще такі відомі твори Коцюбинського, як „Ялинка", „Харитя" та ін.

(Далі буде)

Д-р Леонтій Максимонько, видатний лікар-громадянин і людина

Д-р Леонтій Максимонько

5-го квітня ц. р. помер у Торонто Канада, д-р Леонтій Максимонько. О. пралат д-р Б. Липський правильно підкреслив у своїй проповіді на похоронній Богослужбі, що з д-ром Максимоньком зійшла в могилу знову одна з тих постатей сучасного українського сторіччя, яка сполучала найвищі прикмети лікаря, громадянина й людини, один із тих могіканів старшого покоління, які можуть бути дороговказами майбутнім, яким треба бути у своїй професії, у рідній громаді і в поведінці з людьми.

Леонтій Максимонько народився 4 серпня 1893 року в селі Цінева Долинського повіту в Станиславівщині, в селянській сім'ї. Ставши справжнім аристократом духа і прив'язуючи велику вагу до товариської культури, до товариських манер, він поєднював ці свої надбання з найглибшим сантиментом до рідного села і своєї селянської родини, що її відвідував в усі великі свята та інші нагоди.

18 червня 1913 року склав матуру в українській гімназії у Станиславові. Студіював медицину у Граці в Австрії в рр. 1913-14 і після війни в рр. 1920-1923. Воєнні роки перебув, як доброволець, в рядах Української Галицької Армії.

Будучи студентом медицини, він став ад'ютантом до помочі санітарного шефа I-го корпусу УГА, покійного сотника-лікаря д-ра Тадея Яцика, заслуженого організатора військово - санітарної служби.

Леонтій Максимонько вже тоді виявив характеристичну для нього рису вдачі — надзвичайну совісність і солідність, що доходила до педантерії. Завдяки цим прикметам він значно прислужився до збереження санітарних матеріялів і ліків після розгромленої австрійської армії в Холосві біля Львова. Тому санітарний шеф УГА д-р Тит Бурачинський покликав Максимонька на свого ад'ютанта — від того часу розпочалась глибока приязнь цих двох видатних лікарів громадян. В рядах УГА Леонтій Максимонько пережив всю визвольну війну, дослужившись ступня санітарного поручника.

Після війни, як згадано, виїхав знову до Грацу, де дістав лікарський диплом у 1923 році. Вернувшись до Львова він нострифікував медичні студії у львівському університеті, діставши вдруге лікарський диплом 27 березня 1926 року. Він спеціялізувався в окулістиці і вже під час своєї практики в Загальному шпиталі у Львові та згодом з приватної практики, з безплатної довгорічної практики в Українській Народній Лічниці й із своїх наукових статтей-розвідок став відомим, як першорядний спеціяліст. Він був впродовж 10-ох років секретарем Українського Лікарського Товариства та постійним скабником Народної Лічниці, у 1934 році обрано його на голову Українського Лікарського Товариства. Він був викладачем в Українському Тайному Університеті у Львові, а під час німецької окупації за другої світової війни став директором очної клініки в Медичному Інституті, який мав стати зав'язком повного українського університету. Після повороту совєтських військ до Львова виїхав на еміграцію до Грацу, де працював, як старший лікар — „Оберарцт" — в університетській клініці з рр. 1944 — до початку лютого 1948. Тоді-то переїхав до Канади, де він працював у приватній клініці д-ра В. Р. Дейвідзона у Віндзорі, Онтеріо. Однак внаслідку важкої недуги втратив ногу, перестав ординувати і помалу відтягнувся від громадського життя.

Відзначався дійсно винятковими прикметами характеру. У спбавах етики, національної і персональної чести й чесности не визнавав ніяких компромісів. Свою одвертість у висловлюванні поглядів на людей і справи поєднював з надзвичайною особистою скромністю.

За політичними поглядами був націонал - демократом, членом УНДО і членом Видавничої Спілки „Діла".

Літом 1963 року відділ Українського Лікарського Товариства в Торонто влаштував дрові Леонтієві Максимонькові з нагоди його 70-тиліття несподіваний для нього бенкет, на який прибув гурт видатних лікарів з Америки, колишні його студенти, асистенти і співробітники.

Помер д-р Леонтій Максимонько несподівано, на серцеву атаку у панства Івана й Дарії Руденських в Торонто, в домі яких перевів останніх 13 років свого життя, ставши їх найближчим приятелем і наче членом родини.

Хоч останні роки стояв осторонь зорганізованої громади, проте на вістку про його смерть — однаково каплиця в похоронному заведенні Кардинала 7 квітня ц. р., як і велика церква св. Миколая наступного дня була повна народу свідомого, що не стало людини, яких нема багато.

Іван Кедрин

Думки з приводу зборів УАРК у Філядельфії

Оптимісти починали творити Український Американський Клюб Філядельфії в 1964 році. Тепер можна ствердити, що всякі контроверсії довкола творення УАРК були безпідставні в своїм скептицизмі.

Всі, що хочуть працювати, повинні станути разом з членством УАРК до спільної конструктивної праці під проводом нової Управи, обраної 28 березня ц. р. та підпорядкуватися координаційним заходам новообраних предсідників Українського Відділу Республіканської Партії в Пенсилвенії.

Створення і діяльність УАРК є важливим доказом, що нестерпною була порожнеча бездіяльности за фасадом позірности на принагідних академіях та врочистих прийняттях з нагоди проклямацій Українського Дня.

Прийшов час, щоб форму організації наповнити змістом повсякденної, цілорічної діяльности, в якій набуватимуть досвіду українські родом партійні працівники, які мають бути речниками волі й бажань українського етно-політичного складника американського суспільства.

Створення й діяльність УАРК та інших, не лишень Українських Республіканських, але й Українських Демократичних Клюбів є дороговказом на недалеке й далеке майбутнє.

Відомо, що „фер плей" не завжди дотримується. в політиці. Але якщо нам дійсно залежить на розвитку демократичного процесу в суспільних взаємовідносинах, на удосконаленні цих взаємовідносин, то мусимо ствердити, що час „босівства" в українських американських політичних партіях доживає останні дні.

На місце босів вже прийшло начало виборности, широкої участи членства в діяльності партійно-політичної клітини, елемент відповідальности вибраних перед виборцями і послух виборців до вибраних. Іншими словами українські партійні діячі в рямцях американських політичних партій мусять за прикладом Філядельфійського Укр. Ам. Респ. Клюбу свідомо йти на умасовлення партійного активу та на розбудову широко розгалуженої партійної організації в межах стейтів і в цілій країні. Якщо ми осягнемо це в наступних кількох роках, ми автоматично розв'яжемо не тільки справу провідництва та репрезентації, але осягнемо небувалого дотепер становища в обох партіях.

Ці думки хвилювали нас, коли ми спостерігали скромний, але й урочистий акт інсталяції новообраної Управи УАРК 28 березня в залі „Тризуба". Новообрані члени Управи повторювали за старшим віком членом клюбу доктором В. Рудницьким слова присяги. Присягали перед народом керуватися добром українського імени, добром організації та прикликали найвищим свідком в цій присязі всеобіймаючу ласку Імени Божого.

Склад Управи на 1965 рік не міг бути кращий.

Кожний українець у Філядельфії, який знає членів Управи, не заперечить нам цього.

Голова: Іван Одежинський, заступники: Іван Додун, Дарія Завадович і Юрій Прокопишин. Екзекутивний секретар: Володимир Біляїв. Скарбник: Іван Гельо.

Директори: Микола Максимюк, Лідія Дяченко, Артур Рогач, Микола Ящук, Юрій Галач, Семен Лободенко, Марія Кондрат, Володимир Мельник, Михайло Гись.

Контрольна Комісія: д-р Володимир Пушкар, Михайло Смілий, Мирон Карбівник Андрій Попчук, Євген Корсунь.

Товариський Суд: д-р Володимир Рудницький, д-р Еміль Гарасим Євген Чайковський, Марія Варвара, Роман Клос. Правний дорадник — адв. Данило Максимюк.

100 членів Клюбу взяли участь в річних зборах.

Президія в складі В. Біляїв — голова адв. І. Додук — заступник, п-ні Л. Дяченко Та Ю. Гадач — секретарі, перевела збори з 11-ма точками порядку денного за півтори години. Звіт голови уступаючої Управи Івана Одежинського був зразком стислости та вичерпности, а його резюме можна вважати квінтесенцією завдань на майбутнє.

Коротко й ділово звітував фінансовий секретар Управи Артур Рогач.

Із звіту присутні зможуть уявити, якими обмеженими фінансовими засобами працював Клюб.

Повний текст статуту відчитав правний дорадник Клюбу адв. Д. Максимюк.

Про пророблену працю у виборчій кампанії та про завдання на майбутнє гарно говорив В. Біляїв.

Коротка була церемонія доручення монограм і листів, що відзначали кількарічну працю п-ні Д. Завадович та Ю. Прокопишина, І. Гельо в програмі натуралізації чужинців. В імені міського комітету монограми й листи передали пп. Дейвід Берк та Джордж Гершенфелд. Промовляли також секретар Департаменту Податків Пенсилвенії лідер польської громади Майкель Беднарек та один з провідників американсько-словацької групи в Пенсилвенії Еміль Ковак.

Спеціяльним листом на руки Івана Одежинського Клюб привітав сенатор Гю Скотт.

Приємно було бути на зборах організації, що з кожним днем росте і є свідома свого росту і своєї відповідальности перед українським загалом нашого міста.

Збори завершили товариською гутіркою при чарці та перекусці, приготованій панями жіночого відділу УАРК.

Пишемо про ці збори тому, що такі події належать до позитивних сторінок нашої повсякденної праці, такою очевидно її вважають редакції „Свободи" „Америки" й „Народної Волі", що ніколи не відмовляється інформувати український загал про діяльність нашого Клюбу. За це дякував п. І. Одежинський.

Думаємо, що висловимо почуття всіх присутніх на зборах, подякувавши редакціям вищезгаданих органів ще раз за їхню увагу.

Мир. В-б

Українці в Янгставн підтримують важливе діло

Українці в Янгставні, Огайо, завжди щиро і належно ставились до першорядних українських потреб. Не пройшла мимо їх уваги й кампанія Фонду Катедри Українознавства, метою якої є сторити — $350 000 Фундацію для заснування першої і постійної катедри українознавства в одному з передових американських університетів. Акцію приєднування фундаторів ведуть представники ФКУ — п-і Мирослава Ліщак і п. Казимир Бульван. За кілька місяців їхньої дії в цій громаді приєднано в ряди фундаторів понад 20 українців. Стодоларові пожертви вплатили: Єлисавета і Казимир Бульван, д-р Віталій Голонко, Гелена і Роман Горбачевські, П. Гулич, д-р Іларіон Домбчевський, А. Когут, Анна і теодор Куличі, Відділ УККА, 230-ий Відділ УНСоюзу, Осередок СУМА, Параскевія і Дмитро Затварницькі і Федор Якимів. Стодоларові зобов'язання сплачують ратами такі громадяни: Юліян і Дмитро Войтовичі, Еміль Гнатів, Мирослава і Іван Ліщаки, адв. Карло Зубик, Таня і Михайло Мартинишин, Текля Мартинишин, Стефан Марчишин, Марія і Олекса Рибалт, д-р Роман Стахура, Емілія і Никола Цьоць.

Кампанія ФКУ в Янгставні на цьому не зупинилась а жваво проходить. Розгортається вона чимраз ширше і в багатьох інших, більших та менших українських громадах в ЗДА.

Г. К.

Ділимося сумною вісткою з Родиною, Приятелями і Знайомими, що 26-го квітня 1965 р. відійшла на Вічний Спочинок

ОЛЕНА ВАСИЛІВНА КОЗЛОВСЬКА

з дому КАЧУРОВСЬКА
родом із Ананьїва, Україна, у віці 87 років.

Похоронена 29-го квітня 1965 р. в Мінеаполіс, Мінн.

В сердечному сумі:
донька — ЛІДІЯ ШИЛО з мужем ОЛЕКСІЄМ
внучка — д-р РАЇСА ДАНИЛЮК з мужем д-ром МИХАЙЛОМ
правнучка — РОКСАНА

В ТРЕТЮ БОЛЮЧУ РІЧНИЦЮ СМЕРТИ нашого Незабутнього Мужа і Батька

бл. п. Володимира Кривокульського

магістра фармації, б. сотника УГА
будуть відправлені
у четвер 6-го травня 1965 року
о год. 7:30 рано
ЗАУПОКІЙНІ СЛУЖБИ БОЖІ
в Українських Католицьких Церквах:
ЕЛІЗАБЕТ, Н. Дж., ГРЕЙТ МЕДОВС, Н. Дж., ПІТСФІЛД, Масс. і КУРІТІБА, Бразилія.

МЕЛЯНІЯ — дружина
МАРІЯ — дочка

Замість квітів на свіжу могилу Дорогого і Незабутнього
бл. п. інж. МОДЕСТА ВОЛЧУКА
складають 20 долярів на Енциклопедію Українознавства в Сарселі
Софія ВОЛЧУК
Маріян і Ярослава БОРАЧКИ
Іван САВЧУК і
Орест і Мирослав ПЕРЕЙМИ з Бофало

ПОДЯКА

В Німеччині дня 30 листопада 1964 року відійшов у Вічність наш найдорожчий Брат, Шваґер та улюблений Дядьо бл. п. журналіст

ред. Геннадій Которович

В днях нашого горя Приятелі й Знайомі виявили нам багато співчуття та помочі, за що висловлюємо нашу сердечну подяку.

Дуже сердечно дякуємо Високопреподобному о. прот. С. Білякові та диригенту церковного хору проф. П. Куриленкові за відслуження Св. Літургії і Панахиди в Катедрі Св. Володимира в Філядельфії в дні похорону, а також „в сороковий день" при ласкавій співучасті Всечеснішого о. Протопрезвітера І. Савчука й многих Парафіян, за що Усім наша як найкраща подяка.

Почуваємось до особливо великої вдячности Родині пані д-р Н. Кмета-Теребус в Ню Йорку за співчуття, за вінок „Для Незабутнього Холмщака" та велику для нас поміч, щоб як найскорше полагодити справи відлету на похорон з Ню Йорку до Мінхену.

Сердечна наша подяка пані проф. А. Косінській за вінок та винятково сердечне й приязне співчуття та переживання разом з нами нашої родинної страти.

Велика наша подяка проф. І. Коровицькому й Його дружині, проф. П. Андрусіву й Його Дружині, пані інж. Неонілі Гордієнко, проф. П. Мегикові, пані М. Колер та ред. П. Ямнякові, що в дні похорону були разом з нами в церкві й вдома, щоб своєю присутністю улегшити нам тягар нашого горя.

Рівнож дуже сердечно дякуємо Приятелям Покійного в Ню Йорку за відслуження там Панахиди за спокій Його душі в церкві Всіх Святих.

Дуже глибоко зворушені висловлюємо нашу сердечну подяку Похресникові Покійного Богданові Булавці, який з пошани до хресного батька Геннадія Которовича пожертвував 10 долярів на видання творів Уласа Самчука.

НАДІЯ ДИДИНСЬКА — сестра
Інж. К. ДИДИНСЬКИЙ — шваґер
РОМАН і ЮРА — сестрінки.

Доповідь „Істота фізичного світу в світлі модерної науки" в Групі УВАН в Дітройті

Доповідь інж. Василя Мороза на тему „Істота фізичного світу в світлі модерної науки" відбулася 14 лютого в залі Т-ва „Самопоміч".
Інж. Ярослав Зубаль привітав присутніх і доповідача, що вперше виступив на форумі Групи УВАН.

Доповідь читала п-ні Ярослава Сена. Після доповіді ставили запити і відбулася дискусія, в якій взяли участь: д-р С. Парфанович Ю. Вірстюк, проф. Р. Бжеський, інж. Я. Зубаль, інж. М. Миколаєнко, д-р К. Вагилевич, проф. Т. Калитовський. — Відповідав і заключне слово мав доповідач.

Короткий зміст доповіді:

Загальна сума всіх речей і явищ, тих, які спостерігаємо в часі і просторі безпосередньо нашими змислами, як і тих, що їх обсервуємо за посередництвом різних інструментів, технічних уладжень і обсерваційних метод, на відтинках макро- і мікрокосмічної скалі, творять наш світ, нашу вселенну.

Образ світу, в якому живемо, випливає з безупинної кореляції між зовнішнім світом і спостерігачем чоловіком. Цей образ світа є виключно людським і лише релятивним до чоловіка на нашій плянеті та є духовим витвором певної епохи і певної цивілізації.

Всі явища і всі процеси світа відбуваються в схемі загальних принципів та згідно з певною математичною закомірністю. Найосновнішим принципом світа — це принцип протилежностей, який в основах фізичного світа проявляється в формі позитивної і негативної електричности. В свойому макрокосмічному аспекті світ побудований з безчисленної кількости зірок, різної величини, різної густоти маси і різної якости. Зірки є згруповані в величезні індивідуальні ситеми, т. зв. галяктики. Скількість зірок в поодиноких галяктиках вагається від 10-ти до 200 більйонів.

Між зірками уносяться безмірні хмари інтерстелярного газу і пилу. Згідно з астрономічними дослідами, приблизна кількість галяктик виносить 200 більйонів, які разом творять нам астрономічний чи галяктикарний світ.

Щодо форми того світа, то згідно з геометрією Евкліда — простір є безконечний і як такий не має жадної форми.

Подібно і наш астрономічний світ міг би бути якоюсь аморфною, одвертою системою і то не і то не єдиною. Проста логіка велить здогадуватися, що на тлі безконечної просторної аморфности, може існувати безконечна кількість таких світів.

Айнштайн, відкидаючи основні принципи клясичної фізики, а в тому й геометрію Евкліда, припасовує до чотиривимірного, часопростірно г о світу Мінковського, н-дімензіональну геометрію закривленого простору Рімана, з якого відтак виводить свій модель статичного і в собі замкненого, кулистої форми світа, який є одинокий і є скінчений — так своїми лінеарними вимірами, як і матеріяльним обсягом.

Вчені з місця відкинули модель статичного світа Айнштайна.

Де Сітер вивів модель нестаглого світа, який може скорчуватися до дуже малих розмірів або розтягатися до безконечности, при чому константний матеріяльний обсяг світа розрідився б до вартости зера.

Кругом т. зв. „червоного пересуну" в світловому спектрі з далеких галяктик від нас, посипалися різні космогонічні теорії. Найголосніща з них — то теорія експандуючого світа Леметра, після якої світ розпочав своє існування і свою експанзію, наслідком експлозії якогось прімевального суператома, перед кількома більйонами років.

Побіч теорії Леметра — є ще кілька інших дуже цікавих космогонічних теорій, як — Паскаля Йордана, Фреда Гойле, д-ра Тольмана, проф. Гавкінса і ін. — Всі ці теорії як суб'єктивно-спекулятивні креації, різняться між собою не лише в своїх детайлях, але засадничо собі противорічать і як такі мають радше історичну як конклюзивну вартість. — Несподівана поява несамовитих об'єктів, т. зв. „Квазі старс", величини одного трильйона наших сонць, на віддалі 2-10 більйонів світляних років, настирливо домагається радикальної провірки і переоцінки наших ідей і теорії про побудову, вік і величину світу.

На мікроскопічному відтинку — проф. М. Плянк у своїй теорії квантів довів, що розжарені тіла емітують енергію не в формі безперервного струму, а в формі малесеньких індивідуальних часточок, які він і назвав квантами. Звичайно — ці часточки радіянтної енергії безпосередньо поза джерелом своєї емісії уносяться в просторах як хвилі, але заникають, т. зн. є абсорбовані знову як часточки.

Фізика квантів, докладніше механіка хвиль — виказує тенденцію зредукувати систему нашого світа до системи хвиль, властиво хвиль двоякого рода, а саме до матеріяльних хвиль, тобто хвиль електронів, нуклеонів чи навіть атомів, і до хвиль всякої енергетичної радіяції, (електромагнетної), яка виповняє ввесь космічний простір, а яка має своє джерело в термонуклеарних процесах і дізінтеграційних процесах атомів внутрі зірок.

Всі матеріяльні речовини світа побудовані з маленьких індивідуальних матеріяльних часточок-молекул. і матеріяльні інертні молекули побудовані з нематеріяльних атомів. А атоми самі є зложеними системами з чистої електричної енергії з двох наснаг, позитивно зарядженого протону і негативного електрону.

Що це електричність, що електрони чи позітрони (які наснажують ядро атому позитивно) — не знаємо. Знаємо лише, що рух електронів, а це їх ангулярний рух кругом їх якогось імагінарного центру і їх лінеарний рух, є прімарним і одиноким джерелом всіх діючих сил світа, отже-ж магнетизму, електромагнетизму, гравітації, репульзії, термодинамічної сили і всякої радіяції. Рух електронів є джерелом всіх явищ і всіх процесів світа.

Без того руху електронів не було б жадних сил, жадної матерії, жадних процесів, не було б світа, не було б нас, не було б жадної екзистенції і жадного буття взагалі.

Та мимо цієї преважности для екзистенції світа, поєдинчий електрон (чи позітрон) є чимсь незбагненним, чимсь не до з'ображення. Проф. Гайзенберґ, в механіці хвиль, описуючи математично рух електрону, описує цей рух як якусь дію чи подію, по тамтому боці нашого часу і простору, де жадні міри, наші змисли і уяви не діють.

З тих фактів, що образ світа є випливом з кореляції між зовнішнім світом і чоловіком, як і з того, що найосновніша дійсність світа находиться поза межами часу і простору, можна заключити, що світ сам в собі — далеко не є таким, як ми собі його уявляємо.

інж. Василь Мороз

Гуцули організуються

Українські газети часто сповіщають про утворення регіональних комітетів, завданням яких є видавання матеріялів, що торкаються їхньої вужчої батьківщини. Гуцульщина — одна з найоригінальніших частин української національної території, у вище згаданій ділянці чогось незорганізована. Відсутність якоїсь акції в цьому напрямі турбувала уродженців Гуцульщини, які проживають тепер у Боффало і вони об'єдналися у так звану Гуцульську Групу.

І оце за їх ініціятивою скликано до Бофало 3-го квітня гуцулів, що проживають на терені ЗДА й Канади, щоб спільно обговорити справу створення Гуцульського Комітету. Заходи Боффалівської Гуцульської Групи увінчалися успіхом. Вибрано комітет, який прийняв назву „Комітет Гуцульщини". У його склад входять: інж. Роман Вергун (Рочестер) — голова. п. Микола Домашевський (Шикаго) — 1-ий заступник голови й організаційний референт; Михайло Бельмеґа (Бофало) — секретар; Василь Михайлюк (Бофало) — скарбник.

Крім того залишено три необсаджені місця для представників з Ню Йорку, Філядельфії і Торонта. До Контрольної Комісії увійшли: Юрій Гудим'як (Бофало), Гнат Павличко (Торонто) і Петро Потоцький (Бофало).

„Комітет Гуцульщини" — тимчасовий. Його завданням є увійти в контакт з існуючими вже на терені ЗДА й Канади гуцульськими об'єднаннями, а якщо таких нема, то їх створити, а тоді щойно скликати загальний з'їзд гуцулів і вибрати постійний центральний комітет Гуцульщини.

Сподіваємося, що ініціятиву Бофалівської Групи підтримають всі уродженці Гуцульщини.

Л. М.

ПРО ДОСЯГНЕННЯ, А НЕ ПОМИЛКИ КПШ

(Закінчення зі стор. 2-ої)

Правління Буковини, Австрія; Юліян Ревай, міністер господарства, фінансів і комунікацій К.У. і прем'єр - міністер Уряду К.У. (на еміґрації); проф. Августин Штефан, міністер шкільництва К.У., голова Сойму К.У.; проф. Василь Іванис, міністер промисловости і прем'єр - міністер Уряду Кубанського Краю, член Кубанської Крайової і Законодавчої Рад. Канада; інж. Симон Созонтів, голова Виконного Органу УНРади. Франція; Микола Лівицький, голова Виконного Органу УНРади. Німеччина.

Члени вільних українських парляментів: † проф. Левко Чикаленко, член і секретар УЦРади. ЗДА; проф. Яків Зозуля. член УЦРади. ЗДА; інж. Кость Туркало, член УЦР. ЗДА; інж. Корній Ніщеменко, член УЦР. ЗДА; інж. Сергій Веселовський, заступник голови УЦР. Венесуеля; інж. Василь Потішко, член УЦР. ЗДА; інж. Дмитро Іванко, член УЦР. ЗДА; Василь Пилишенко, старший ляйтенант фльоти, член УЦР. ЗДА; проф. Михайло Єреміїв, член і секретар УЦР. Швайцарія; інж. Петро Плевако, член УЦР. Франція; Сергій Качура, член УЦР і головний інспектор залізниць України. Франція; проф. Євген Онацький, член і секретар УЦР, Аргентина; інж. Антін Постоловський, член і секретар УЦР. Арґентина; Іван Андрущенко, член УЦР. Арґентина; Андрій Вілопольський, член УЦР. ЗДА; д-р Микита Мендрика, член УЦР. Канада; Ісак Базяк, член УЦР, ЗДА; проф. Панас Феденко, член УЦР і член ВО УНРади. Німеччина; Андрій Долуд, генерал - хорунжий, член УЦР. Бразилія; проф. Дмитро Чижевський, член УЦР. Німеччина; проф. Павло Зайцев, член УЦР. Німеччина; † Олександер Наріжний, член УЦР; † проф. Кость Кононенко, член УЦР. (Було 29 членів УЦР, з них 6 членів Уряду). Теодор Рожанковський, отаман УСС, член Української Національної Ради у Львові і Станиславові. ЗДА; проф. Олександер Марітчак, член УНРади в Станиславові. ЗДА. (Було всього 3 члени, з них 1 член Уряду). д-р Степан Росоха, член і заступник голови Сойму К.У. Канада; інж. Леонід Романюк, член і секретар Сойму К.У. ЗДА; д-р Мілош Дрбаль (чех), член Сойму К.У. Чехо - Словаччина; д-р М. Б. (живе за залізною заслоною). (Було 5 послів до Сойму, а з того 1 член Уряду, що були заприсяжені на засіданні Сойму 15. бер. 1939 р. Крім них були ще 10 обраних у члени Сойму, які не прибули на засідання і не були заприсяжені. Серед них 3 члени живуть у ЗДА: Юліян Ревай, д-р Володимир Комаринський і д-р Микола Рісдорфер). † інж. Григорій Денисенко, член Українських Установчих Зборів. ЗДА; Борис Ржепецький, член Укр. Уст. Зборів. ЗДА. (Сюди належать ще ч. 7 і 10). Фотій Мелешко, член Трудового Конгресу України. ЗДА. (Сюди належать ще ч. 5). Гнат Білий, член Кубанської Крайової і Закордонної Рад. ЗДА; Борис Ткачов (лінієць), член Куб. Крайов. Ради. ЗДА; Бойко, член Куб. Крайов. Ради. ЗДА; Данило Скобцов, член Куб. Крайової і Закордонної Ради і прем'єр Уряду Куб. Краю. Франція (лінієць, меншовик).

Про українських генералів і ієрархів я тут не згадую, бо вони мають свою субординацію, яка часто змінюється.

АНТОЛОГІЯ КАНАДІЙСЬКИХ ФРАНЦУЗЬКИХ ПОЕТІВ УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ

Вінніпеґ. — Українська Вільна Академія Наук у Канаді приготовляє видання поезій французьких канадійських поетів українською мовою. Редактором видання є проф. Константин Біда з Оттави. Проєктується видати переклади творів кількох визначніших представників канадійської французької літератури.

Нюйоркська „Думка" в Монтреалі

Нарешті діждався Монтреаль вітати у себе перший раз славний хор з Ню Йорку „Думку" на концерті, влаштованім заходом Союзу Укр. Канадійських Ветеранів у найкращій в Канаді залі „Пляс де Артс" 28-го березня. Головна заслуга в цьому сот. Панчука, що в спровадженні „Думки" вклав багато труду й коштів. Він відкрив концерт і дав пояснення до продукції хору з опери „Відьма" — Печеніги - Углицького.

Про мистецький успіх хору не приходиться багато писати, бо хор Думка вже здобув собі таку високу оцінку, що до неї годі щось більше додати.

Вже сама програма концерту відрізнює „Думку" від інших хорів, які звичайно обмежуються репертуаром переспіваних вже сотні разів композицій. В програмі „Думки" були нові і більшого формату твори: Кантата „Б'ють пороги" і чоловічі хори з опери „Відьма" — забутого і неоціненого композитора Печеніги-Углицького, концерт Бортнянського „Да воскреснет Бог" і вже дещо призабута композиція Лисенка „Верховино, ти світку наш". Для відзначення Шевченківського місяця березня, відспівав хор на початку концерту „Заповіт" — Вербицького, що хоч має вже за собою 100 років, то своєю поліфонічною фактурою, схожою на стиль Бортнянського, робить на слухачів сильне враження, тим більше, що його виконання вимагає великого, мішаного хору, і тому рідко його співають.

Програма обіймала такі малоспівані і дуже гарні твори Леонтовича, як веснянка „Гра в зайчика" і сценка з опери „Русалчин Великдень" та на закінчення весільний фрагмент з опери „Медведюк" — Гнатишина.

Виконання співаних творів стояло на дуже високім рівені щодо темпа, чистоти інтонацій, звуку і динаміки, якого ми, монтреальці, не чули від часу виступів нашого б. хору „Україна" під керівництвом сл. пам'яті Нестора Городовенка. Замітне було те, що не було в ньому переяскравленої динаміки та переборщених акцентів, чим дуже часто грішать наші хори. Це є заслугою диригента п. Задорожного, та свідчить про його високі кваліфікації. Можна тільки мати застереження щодо фортепіянового супроводу до концерту Бортнянського та за швидкого темпа в коломийці композиції Лисенка „Верховина".

Із сольових виступів заслуговує на увагу п. Рейнарович, що проспівав сольо в „Заповіті" та самостійно арію з опери „Богдан Хмельницький" Данкевича, „Ой Дніпре" Лисенка та „Прощай, мій рідний краю" — Фоменка. Про його спів було вже стільки похвальних відзивів, з якими можна тільки погодитися. Він повинен вимовляти „багато" та „прощай", а не „богато" та „пращай".

Про сольові виступи п-ні Андреадіс — можна писати тільки в суперлятивах і що до голосу і щодо виконання. Прекрасно проспівала вона самостійно арію з опери „Ля Фляворіта" — Донічеллі, арію Одарки з опери „Купало" — Вахнянина і „Пісню" — Гнатишина, але чудово співала вона сольові партії з чоловічим хором з опери „Відьма" — Печеніги-Углицького. З такими голосовими даними і технікою співу — бо поминувши силу і діяпазон її голосу, вона вміє теж співати дуже ніжно, — її місце в опері на великих сценах і ми їй особливо вдячні, що вона не відмовляється виступати на концертах як солістка з хорами і своєю появою порадувати спрагнені рідної пісні душі своїх земляків.

Інші солісти зо складу хору вив'язалися теж зі свого завдання бездоганно.

Не можна теж поминути мовчанкою фортепіянових акомпаніяторів пп. Берника і Омельського, що заступали відсутні оркестри, якої не можна було із-за юнійних перепон професійного і правового характеру разом з хором привезти. Годиться піднести, що ці піяністи — це професіоналісти, що тільки з любови до мистецтва і пристали до хору і віддають йому свої цінні услуги безкорисно.

Хор „Думка", що його членами є 90 співаків, аматорів, які поза своєю заробітною працею, тільки з любови до рідної пісні присвячують їй свій вільний поза працею час, — є нашою гордістю і своєю зіспіваністю, здисциплінованістю та виконанням не уступає нічим найкращим професійним хорам і гідно репрезентує перед чужинцями Українську пісенну культуру.

На маргінесі треба згадати, що провід хору не забуває і про молоду зміну хору і зорганізував з дітей і молоді „Молоду Думку", якою займається основник і перший диригент Думки п. Л. Крушельницький.

Публіка сприймала кожний виступ хору з щирим ентузіязмом, виявом якого були невмовкаючі оплески кожної точки, немов би заля була вщерть заповнена, хоч вона була заповнена тільки в третині. Все ж таки треба зазначити, що приявних на концерті було понад 1000 осіб, а коли зважити, що минулого року на ювіл. роковинах 150-ліття Т. Шевченка, ця сама заля на 3000 місць була майже заповнена, то цьогорічна фреквенція не була достаточна зогляду на кошти зв'язані з концертом.

В кожному разі, ми монтреальці, невимовно вдячні проводові хору і всім його членам зокрема, що не пожалували трудів подорожі і загостили до нас та порадували нас своїм високим, мистецьким співом. Ми будемо дуже раді вітати Вас, Дорогі Друзі, в себе частіше та обіцюємо засвідчити своє захоплення Вашим ансамблем також гідною Вас присутністю.

ЛВГ

ТАРЗАН. ч. 5426. Напад крокодила.

Крик проти терору заалярмував Тарзана і він рушив на розвідку.

Слід провадив берегом ріки де була несподіванка . . .

Величезний крокодил із обслиненими щелепами нападав на білу людину — Дон Ріда!